

Tantárgyi tematika
KÖVETELMÉNYEK ÉS TANTÁRGYI PROGRAM
az Alkotmányjog 4. c. tantárgyból
tárgykód: AJALK271N6
Jogász szak nappali tagozat
2023/2024. tanév 2. félév

Tárgyfelelős: Paulovics Anita egyetemi tanár

Tárgyfelelős tanszék: Alkotmányjogi Tanszék

Tantárgy oktatója: Dr. Hallók Tamás egyetemi docens, Dr. Panyi Béla óraadó címzetes egyetemi docens, Dr. Pap Gábor egyetemi adjunktus

Előtanulmányi kötelezettség: Alkotmányjog 3.

Egyidejű felvétel: –

Óraszám: 2/hét

Számonkérés módja: kollokvium

Kreditpont: 3 kr.

Fejlesztendő kompetenciák:

tudás: T2, T7, T11, T13, T14

képesség: K4, K5, K6, K7, K9, K10, K16, K19, K23, K30, K31

attitűd: A2, A3, A4, A9, A10, A11, A12, A15, A18

autonómia és felelősség: F1, F5, F7

1. A tantárgy feladata és célja

A tanegység célkitűzései: az alapjogok elmélete, nemzetközi jogi védelme és az alapjogokra vonatkozó magyar alkotmányjogi szabályozás megismerése (az Alkotmánybíróság joggyakorlata alapján.) A stúdium keretében bemutatásra kerülő főbb témakörök: a politikai szabadságjogok, a nemzetiségek jogai, a gazdasági, szociális, kulturális jogok, a harmadik generációs jogok, az állampolgári jogok, közteherviselés és az alapjogok érvényesülésének biztosítékai.

2. A tantárgy tematikus leírása

1. Kommunikációs alapjogok. A véleménynyilvánítás szabadsága (sajtószabadság és a médiajog). A véleményszabadság korlátai: médiajog, közszolgálati médiumok.

2. A gyűlöletbeszéd problémája. A véleménynyilvánítás szabadsága és a személyiségi jogok. A tudomány és a művészet szabadsága.

3. A nemzetiségek jogai.

4. Politikai alapjogok. A választójog, a közhivatal viselésének joga, választhatóság.

5. A gyülekezési jog. Az egyesülési jog. Társadalmi szervezetek.

6. A pártokra vonatkozó alkotmányos szabályok.

7. A lelkiismereti és a vallásszabadság. Az állam és az egyház viszonya. Az állam világnézeti semlegessége.

8. Az oktatás szabadsága, a szülő nevelési joga és a lelkiismereti szabadság. A művelődéshez való jog. A gyermekek jogai.

9. A gazdasági, szociális és kulturális jogok. A valódi szociális alapjogok: a tulajdonhoz való jog, a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához való jog.

10. Az érdekvédelem joga és a sztrájkjog. A szociális biztonság és ellátáshoz való jog.

11. A nemzet fogalma, összetevői. A nemzetállam. A nemzeti kisebbségek védelmének módozatai. A határon túli magyarság és a magyar állam alkotmányjogi kapcsolata (az Alaptörvény felelősségi klauzulája, a „státustörvény”). A nemzetiségek jogai Magyarországon; ezen jogok érvényesülését szolgáló állami szervek hazánkban.

12. Az egészséges környezethez való jog.

13. A bírósági eljáráshoz kapcsolódó jogok. A jogállamisághoz kapcsolódó alapjogok. Az igazságszolgáltatáshoz, a törvényes bírósághoz és a törvény által rendelt bíróhoz való jog; független és pártatlan bírósághoz való jog; igazságos, méltányos és nyilvános tárgyaláshoz való jog.

14. Az anyanyelv használatához való jog; a jogorvoslathoz való jog; a tisztességes eljárás, a bírósághoz fordulás joga, az ártatlanság védelme; a védelemhez való jog, a nullum crimen sine lege és a nulla poena sine lege elve.

Előadások

Okt. h.	Időpont	Előadó	Téma
1.	II. 15.	Hallók Tamás	Kommunikációs alapjogok: a véleménynyilvánítás szabadsága (sajtószabadság és a médiajog). A véleményszabadság korlátai. A gyűlöletbeszéd problémája.
2.	II. 22.	Panyi Béla	A lelkiismereti és a vallásszabadság. Az állam és az egyház viszonya. Az állam világnézeti semlegessége. Az oktatás szabadsága, a szülő nevelési joga és lelkiismereti szabadság.
3.	II. 29.	Hallók Tamás	Politikai szabadságjogok I. Az egyesülési jog. Társadalmi szervezetek. A pártokra vonatkozó alkotmányos szabályok.
4.	III. 7.	Hallók Tamás	Politikai szabadságjogok II. A gyülekezési jog.
5.	III. 14.	Panyi Béla	A gazdasági, szociális és kulturális jogok. A valódi szociális alapjogok. A tulajdonhoz való jog, a munkához való jog és a foglalkozás szabadsága. Az érdekvédelem joga és a sztrájkjog. A szociális biztonsághoz és ellátáshoz való jog.
6.	III. 21.	Panyi Béla	A művelődéshez való jog és az oktatáshoz való jog. A tudomány és a művészet szabadsága. Az egészséges környezethez való jog.
7.	III 28.	—	SZÜNET
8.	IV. 4.	—	SZÜNET
9.	IV. 11.	Pap Gábor	A gyermekek jogai.
10.	IV. 18.	Hallók Tamás	A nemzetiségek jogai.
11.	IV. 25.	Pap Gábor	A bírósági eljáráshoz kapcsolódó jogok I. A jogállamisághoz kapcsolódó alapjogok.
12.	V. 2.	Pap Gábor	A bírósági eljáráshoz kapcsolódó jogok II. Az igazságszolgáltatáshoz, a törvényes bírósághoz és a törvény által rendelt bíróhoz való jog; független és pártatlan bírósághoz való jog; igazságos, méltányos és nyilvános tárgyaláshoz való jog; az anyanyelv használatához való jog; a jogorvoslathoz való jog; a tisztességes eljárás, a bírósághoz fordulás joga, az ártatlanság védelme; a védelemhez való jog, a nullum crimen sine lege és a nulla poena sine lege elve.
13.	V. 9.	Pap Gábor	Az állampolgári kötelezettségek. A közteherviselés. Az adójog alkotmányos elvei. Az alapfokú oktatás.
14.	V. 16.		Konzultációs előadás.

Az előadások helye és időpontja: XIX. ea. csütörtök 10–12.

3. A félév elfogadásának feltételei

Kollokvium. A vizsgára bocsátás feltétele az aláírás. A tantárgy értékelése: öt fokozatú.

4. Számonkérés követelményei

A számonkérés az írott tananyagban és a kötelező jogszabályok ismeretén kívül kiterjed az előadáson elhangzottakra.

Vizsgakérdések Alkotmányjog 4. tárgyból

1. A véleménynyilvánítás szabadsága és korlátozása.
2. A művészeti és a tudományos élet szabadsága. A művelődéshez való jog.
3. A lelkiismereti és vallásszabadság joga, tartalma, kapcsolata más jogokkal.
A vallásszabadság az oktatás területén.
4. A vallási tevékenység. Az egyházak fogalma és jogállása. Az állam és az egyház elválasztása.
Az egyházak elismerése és nyilvántartásba vétele. Az egyházak működése és megszűnése.
5. Az egyesülési jog tartalma, hatályos szabályai és korlátozása.
6. A pártokra vonatkozó alkotmányjogi szabályok.
7. A gyülekezési jog tartalma, gyakorlásának szabályai.
8. A gyermekek jogai.
9. A tulajdonhoz való jog alkotmányos védelme és korlátozása.
10. A szociális biztonsághoz és ellátáshoz való jog. A vásárolt jog és a társadalmi szolidaritás.
A rászorultakról való gondoskodás.
11. A munkához való jog és a foglalkozás szabad megválasztásának joga.
12. Az érdekvédelem joga. A szakszervezeti szervezkedés joga és a sztrájkjog.
13. Az egészséges környezethez való jog.
14. A jogállamisághoz kapcsolódó alapjogok. Az igazságszolgáltatáshoz kapcsolódó jogok.
Eljárási alapjogok. A tisztességes eljáráshoz és a bírósághoz forduláshoz való jog stb.
15. A nemzet fogalma, összetevői. A nemzetállam. A nemzeti kisebbségek védelmének módozatai.
16. A határontúli magyarság és a magyar állam alkotmányjogi kapcsolata (az Alaptörvény felelősségi klauzulája, a „státustörvény”). A nemzetiségek jogai Magyarországon; ezen jogok érvényesülését szolgáló állami szervek hazánkban.
17. Alkotmányos kötelezettségek. A közteherviselés, az adójog alkotmányos elvei, az alapfokú oktatás kötelezettsége.

5. Kötelező tananyag

Alkotmányjog. Alapjogok. (Szerk: Schanda Balázs – Balogh Zsolt), PPKE JÁK, Budapest, 2019.
Sári János – Somody Bernadett: *Alapjogok. Alkotmánytan II.* Osiris, Bp., 2008. (esetleges újabb kiadás)
The Basic Law of Hungary: A First Commentary. (szerk.: Schanda Balázs – Varga Zs. András – Csink Lóránt) Dublin, Clarus Press, 2012.

6. Ajánlott irodalom

Emberi jogok. (Szerk.: Halmai Gábor, Tóth Gábor Attila), Osiris Kiadó, Budapest, 2003.
Gárdos-Orosz Fruzsina – Zakariás Kinga (szerk.): *Az Alkotmánybírósági gyakorlat – Az Alkotmánybíróság 100 elvi jelentőségű határozata 1990–2020.* Társadalomtudományi Kutatóközpont – HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó, Bp., 2022.
Halmai Gábor: *Kommunikációs jogok.* Új Mandátum Kiadó, Budapest, 2002.
Wade – Bradley – Bates – Himsworth: *Constitutional and Administrative Law.* Longman, London–New York, 1986.

Egyéb tudnivalók:

A kötelező jogszabályok:

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- 2018. évi LV. törvény a gyülekezési jogról
- 1989. évi XXXIII. törvény a pártok működéséről és gazdálkodásáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 2011. évi CLXXV. törvény az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról
- 2011. évi CCVI. törvény a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról

Alkotmánybírósági határozatok:

- 30/1992. (V. 26.) AB határozat a közösség elleni izgatásról
- 4/1993. (II. 12.) AB határozat az állam világnézeti semlegességéről
- 18/2004. (V. 25.) AB határozat a gyűlöletbeszédéről
- 75/2008. (V. 29.) AB határozat a gyülekezési jogról

Felmentési kérelmek elbírálása

Alkotmányjogból csak az a nappali tagozatos hallgató kaphat felmentést, aki korábban karunkon teljesítette a tantárgyi követelményeket. Aki más felsőoktatási intézményben tanult alkotmányjogot, akkor kaphat felmentést, ha a tanmenet legalább 75% egyezést mutat a jelen félév tanmenetével. Ehhez kérelmet kell benyújtani, amelyhez csatolni kell az index másolatát, illetve egyéb szükséges dokumentumokat (pl. tanmenet).

Adminisztratív ügyek intézése az A/6. 222-es szobában történik, ügyintéző: Hodosi Gabriella.

Miskolc, 2024. január

Alkotmányjogi Tanszék